

**ДИРЕКЦИЯ НА ПРИРОДЕН ПАРК ВИТОША
ИЗПЪЛНИТЕЛНА АГЕНЦИЯ ПО ГОРИТЕ**

Отчет за дейността на ДПП Витоша през 2010 г.

**СОФИЯ
2011 год.**

I. АРХИТЕКТУРНИ ЕЛЕМЕНТИ

1. Ремонт на алеи в парка, заедно с решаване на водоотвеждането и почистване на алеите

През 2010 г. бяха обходени определени туристически маршрути на територията на парк Витоша, с цел проверка на състоянието на инфраструктурата и описание на необходимите ремонтни дейности. Туристическите маршрути ще бъдат включени в бъдещи проекти на ДПП Витоша. Описани са следните маршрути:

- м. Златни мостове – кв. Владая
- м. Златни мостове – х. Момина скала – кв. Бояна.
- м. Златни мостове – х. Бор – м. Ушите.
- м. Дендрариума – кв. Княжево.
- м. Златни мостове – м. Дендрариума.
- х. Кумата - м. Златни мостове.
- м. Златни мостове – м. Офелиите
- м. Златни мостове – с. Кладница.
- х. Бор – х. Боерица.
- х. Алеко – кв. Симеоново.
- х. Алеко – с. Бистрица /по Янчовска река/
- вр. Черни връх – Букапреслапски проход.
- вр. Черни връх – с. Железница.

2. Поддържане на архитектурните елементи в парка и монтиране на нови такива на подходящи места

- ✓ Оформяне на места за сядане в местността „Св. Илия” в района на с. Боснек.

✓ Почистване и направа на дървена ограда около вековно дърво до с. Боснек в границите на ПП Витоша.

✓ Ремонтно-възстановителни дейности в района на х. Алеко. Ремонт на дървен мост в района на х. Алеко. Възстановяване и ремонт на дървена скара. Възстановяване и ремонт на дървен мост в района на Бистришка река.

3. Изработване, монтаж и подмяна на информационни и насочващи табели

3.1. Инвентаризация и текущ ремонт на информационни табла на територията на парка;

3.2. Инвентаризация на указателни табели на територията на ПП Витоша цел подмяна на негодни табели и монтиране на нови такива;

3.3. През 2010 г. Дирекция на Природен парк Витоша, с финансовата подкрепа на Милка, реализираха проект за Изграждане на входни конструкции, информационни табла и указателни туристически табели в Природен парк Витоша. За целта бяха предоставени общо 50 774 лв.

✓ След провеждане на открита процедура за възлагане на обществена поръчка с предмет "Ремонт на съществуваща алейна мрежа, възстановяване на маркировка, дървени конструкции и малки изкуствени водоеми в Природен парк Витоша" и проведени конкурси, бяха избрани следните изпълнители:

1. „Грийн ланд Дизайн“ ЕООД за услуга с предмет „Възстановяване на дървени информационни табла“.
2. ЕТ „Елф” – Светослав Тодоров за услуга с предмет „Изработка и монтаж на дървени входни конструкции“.
3. Фирма ЕТ „Ефект” – изработка на 200 броя метални указателните табели
4. Лъчезар Христов за услуга с предмет „Монтиране на Туристически указателни табели”.
5. Таня Минчева - оформяне на графичен дизайн на медиите за 20 броя информационни табла.
6. Фирма „Билборд принт” АД за разпечатване на PVC медиите за информационните табла.

✓ Лъчезар Христов монтира 200 броя туристически указателни табели по едни от най-посещаваните от туристи маршрути:

1. маршрут: х.Еделвайс – х. Кумата – х. Планинарска песен – х. Бор – х. Есперанто
2. маршрут: Драгалевски манастир – з. Кикиш – х. Камен дел – х. Момина скала
3. маршрут: Тихия кът – с. Владая – х-л Водопроект – с. Мърчаево – с. Рударци

✓ Изготвяне на техническа спецификация за входна конструкция на Природен парк Витоша. Изпращане на покани за събиране на оферти и участие в комисия за избор на изпълнител за извършване на услугата „Изработка и монтаж на дървени входни конструкции“. Сключване на договор с фирмата-изпълнител и последващ контрол по изпълнение на дейността. Фирма „Грийн ланд Дизайн“ ЕООД изработи и монтира 20 броя дървени информационни табла. За поставянето им бяха избрани едни от най-посещаваните места на Витоша, с минимум 10 000 посетители годишно:

Този тип табла бяха поставени както следва:

1. м. Коняръника, до заслона
2. х. Кумата – 1
3. х. Кумата – 2
4. м. Офелиите
5. В близост до х. Момина скала
6. м. Копитото
7. м. Дендрариума
8. Боянско езеро 1
9. Боянско езеро 2
10. Под паметника на Романски на маршрут от Алеко за с. Бистрица и кв. Симеоново
11. На туристическа пътека х. Алеко – Голи връх
12. Околността на вр. Камен дел
13. Меча поляна
14. В близост до лифтена станция Голи връх
15. Черни връх – на стената на заслона
16. з. Седлото – на стената на заслона
17. На пътеката по Янчовска река
18. На нископланинската обиколна алея
19. На пътеката по Бистришка река
20. В близост до х. Физкултурник

✓ Фирма ЕТ „Елф” – Светослав Тодоров изработи и монтира 26 броя дървени входни конструкции, разположени на границата на защитената територия, за да обозначат местата за влизане на туристите в планината:

Входните конструкции са монтирани на следните места:

1. На автомобилния път за х. Алеко
2. На автомобилния път за м. Златни мостове – преди м. Бялата вода
3. На горна станция на Симеоновски лифт
4. На туристическата пътека от кв. Бояна 1-ви вход – към Боянски водопад
5. На туристическата пътека от кв. Драгалевци
6. На туристическата пътека от кв. Симеоново
7. На туристическата пътека от с. Бистрица 1-ви вход – Бистришка река
8. На туристическата пътека от с. Бистрица 2-ри вход – Янчовска река
9. На туристическата пътека от с. Железница 1-ви вход – към Физкултурник
10. На туристическата пътека от с. Железница 2-ри вход – към панорамна пътека
11. На туристическата пътека от с. Владая
12. На пътя от с. Кладница за х. Селимица
13. На туристическата пътека от с. Боснек 1-ви вход – към пещера Духлата
14. На туристическата пътека от с. Боснек 2-ри вход – към алеята на карста
15. На автомобилния път за м. Св. Георги
16. На туристическата пътека от с. Ярема
17. На туристическата пътека от с. Ярлово
18. На входа на ДДС Витошко - Студена
19. На автомобилния път за х-л Водпроект
20. На туристическата пътека от с. Кладница към Матнишка река
21. На туристическата пътека от с. Мърчаево

22. На туристическата пътека от кв. Бояна 2ри вход – към обиколна пътека
23. На туристическата пътека от кв. Бояна 3ти вход – към ниска обиколна пътека
24. На туристическата пътека от с. Железница вход – към вр.Буките
25. На черния път към местността Писан камък
26. На туристическата пътека от с. Кладница към Стамиров рид

✓ Графичното оформление на медиите на 20 броя информационни табла изработи Таня Минчева.

- ✓ Фирма „Билборд принт” АД разпечата PVC медиите за информационните табла.
- ✓ Фирма ЕТ „Ефект” изработи 200 броя указателни табели с логото на Природен парк Витоша и логото на Милка.

✓ Във връзка с изпълнение на проекта на Милка за изработване и монтаж на информационни табла на територията на Природен парк Витоша, бе събрана и обработена информация – текст и снимки за изготвяне на PVC медиите към таблата.

✓ Бяха изготвени и две благодарствени табла на Милка за подкрепата за развитието на инфраструктурата на парка.

4. Поддържане и обслужване на пещерата Духлата

Съгласно Заповед № РД-104/01.11.2010 на РИОСВ Перник и Заповед № 79/02.11.2010 на ДПП Витоша за регламентиране посещаемостта на пещерата Духлата е изготвен регистър за посещаемостта, който се попълва в кметството на с. Боснек. За влизане в пещерата е направен пропусквателен режим, като ключовете за допуск се съхраняват при кметицата на с. Боснек.

5. Обогавяване експозицията на музеите

✓ Музей на Мечката – Музеят работи по график през почивните дни в периода май - октомври, за което на граждански договор бе нает интерпретатор. С организирани групи музеят продължи да работи и след края на активния туристически сезон. Бяха отпечатани брошури за нуждите на музея.

✓ Музей на Сoвите – Музеят работи по график през почивните дни в периода май - октомври, за което на граждански договор бе нает интерпретатор. С организирани групи музеят продължи да работи и след края на активния туристически сезон. Бяха отпечатани брошури за нуждите на музея.

✓ Музей на водното конче – Музеят работи по график през почивните дни в периода май - октомври, за което на временен трудов договор бе нает интерпретатор. С организирани групи музеят продължи да работи и след края на активния туристически сезон. Бяха отпечатани брошури за нуждите на музея.

6. Дейности по разработване на система от велосипедни маршрути в ПП Витоша

✓ На 28.01.2010 г. в Дирекцията на Природен парк Витоша се състоя Втора работна среща за обособяване на веломаршрути на територията на парка. На срещата бяха обсъдени следните теми - план за действие за обособяването на веломаршрутите, сформирание на подработни групи, определяне на маршрути, категоризация на трасетата, почистване и поправяне, маркиране, описание, подготовка на информационните материали.

✓ Бяха обсъдени необходимите обезопасителни мерки – дизайн на табела за предупреждение на туристите за предстоящо пресичане на велосипедно трасе. Изготви се актуализиран списък на предложените велосипедни маршрути.

Изобразяване избраните веломаршрути върху карта на парка

7. Проведени акции с доброволци, свързани с ремонт на паркова инфраструктура и почистване на територията на парка.

✓ Почистване на м. Дендрариума и м. Игликини поляни със студенти от Студентски Клуб по Опазване на Природната Среда (СКОПС)

На 19.11.2010 г. на територията на Природен парк Витоша се проведе доброволческа акция за почистване на отпадъците в района на м. Дендрариума и м. Игликини поляни. В акцията участваха студенти от Студентски Клуб по Опазване на Природната Среда (СКОПС). Избраните за почистване места са едни от най - посещаваните от туристите в парка, в резултат на което там се натрупват много отпадъци. Благодарение на работата на студентите бяха събрани множество чували с отпадъци.

✓ Есенно залесяване с бели върби по поречието на р. Струма с доброволци от фирма „Куинтайлс” - клон България

С помощта на доброволци през есента на 2010 г. бяха залесени над 1500 бели върби по поречието на река Струма в близост до пернишкото село Боснек.

Акцията се осъществи на 05.11.2010 г. Служители на фирма „Куинтайлс” - клон България засадиха над 500 броя фиданки от бяла върба.

Целта на проведените залесявания на територията на Природен парк Витоша е възстановяване на унищожената от човешка дейност естествена крайречна гора в района. Крайречните гори играят съществена роля за възстановяване на естествените местообитания, за укрепване на брега от ерозия, за предпазване от наводнения и пречистване на водата.

✓ Есенно залесяване с бели върби по поречието на р. Струма с доброволци от фирма Веломания

На 30.10.2010 г. се проведе акция по засаждане на върбови фиданки, в която се включиха 50 доброволци от фирма „Веломания“. Резултатът е над 1000 броя засадени дръвчета от бяла върба, които ще оформят „Горичката на Драг“.

Дейността по възстановяването на крайречните съобщества от бяла елша по поречието на Куртова река и от бяла върба и зелена елша по поречието на река Струма (местообитание 91E0) е част от консервационната програма на Плана за управление на Природен парк Витоша и е свързана с възстановяване на крайречните съобщества от върби и елши в границите на парка. Местообитанието се състои от крайречни гори на постоянно или периодично заливани места с характерни видове като черна елша (*Alnus glutinosa*), бяла елша (*Alnus incana*), бяла върба (*Salix alba*), трошлива върба (*Salix fragilis*) и др. Предвижда се в рамките на три години да бъдат залесени общо 6000 бели и трошливи върби, както и 1000 бели и черни елши.

Тази дейност се финансира в рамките на Проект № 58301-33-453 „Изпълнение на приоритетни дейности от плана за управление на Природен парк Витоша“ към Договор № 58301-С-003 за безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Околна среда 2007-2013“, съфинансиран от Европейския фонд за регионално развитие и от Кохезионния фонд на Европейската общност по Приоритетна ос 3 „Опазване на биологичното разнообразие в Република България“.

✓ Почистване в района на Драгалевския манастир и м. Бай Кръстьо с доброволци от Американския колеж - София, служители на фирмите Енел Марица Изток 3 АД, Карлсберг – България и Vivacom

На 23.10.2010 г. се проведе есенно почистване, организирано от ДПП Витоша, със съдействието на Фондация Помощ за благотворителността в България. В него се включиха над 70 човека, които с доброволния си труд почистиха едни от най-посещаваните райони – около Драгалевския манастир и м. Бай Кръстьо. Хубавото слънчево време през съботния ден бе оползотворено и за премахване на незаконно сметище в близост до манастира. Оттам бяха изнесени около 30 м³ строителни отпадъци.

Ученици и преподаватели от Американския колеж в София събраха множество чували с отпадъци от паркинга над манастира и поляната с беседката, други почистиха дерето на реката, а трекинг групата на колежа обходи част от панорамната пътека. Близко 40 служители на фирмите Енел Марица Изток 3 АД, Карлсберг – България и Vivacom се включиха в почистването, като част от хората се качиха и в на района на лифтената станция Бай Кръстьо. Доброволците почистиха и много пътеки, замърсени с отпадъци. След акцията тази част от планината посрещна чиста зимата и първия сняг.

✓ Залесяване със смърч, офика, липа и бреза от учениците на училище „Св. Георги” в София

На 17.10.2010 г. в местността Игликини поляни на територията на Природен парк Витоша се извърши залесяване със смърч, офика, липа и бреза от учениците на училище „Св. Георги” в София. Идеята за залесяването беше на учителите и учениците

от училището, които решили, че вместо букети за първия учебен ден могат да закупят фиданки, да ги залесят в планината и да се грижат за тях. Инициативата беше осъществена с помощта на Дирекцията на Природен парк Витоша, която определи мястото на залесяването и растителните видове и район Витоша. Със съвместните усилия на децата, техните родители и учители бяха засадени 52 дръвчета.

✓ Изграждане на дървени скари, преобоядисване на стълбове от зимната маркировка, събиране на отпадъци в местността Коняръника с доброволци от М-Тел.

На 8.10.2010 г. в местността Коняръника се проведе акция с доброволци от М-Тел. Акцията беше организирана със съдействието на Фондация „Помощ за благотворителността в България” и Дирекцията на Природен парк Витоша. 75-те доброволци изградиха дървени скари, които ще улеснят преминаването на туристите през мочурливите места в местността Коняръника. Закупуването на необходимите за акцията материали се осъществи с финансовата подкрепа на М-Тел.

Една част от доброволците изграждаха дървените скари, други преобоядисваха стълбове от зимната маркировка, а трети събираха отпадъци.

✓ Възстановяване на дървен мост в района на м. Дендрариума с доброволци от студентската неправителствена организация „AIESEC for a better world”.

На 22.08.2010 год. беше проведена доброволческа акция в района на м. Дендрариума. Акцията беше организирана от Дирекция на Природен парк Витоша. Доброволците бяха от студентската неправителствена организация „AIESEC for a better world“. В акцията беше направен нов мост при долното езеро на Дендрариума, почистване на езерото, събиране и извозване на отпадъците.

✓ Провеждане на доброволческа акция в района на м. Дендрариума със служители „Моторола“ на 26.06.2010 год.

На 26.06.2010 год. се проведе доброволческа акция в района на м. Дендрариума, при която беше ремонтирана дървената ограда на алеята за незрящи и бяха събрани и извозени отпадъците от района.

✓ Възстановяване на туристическата инфраструктура в местността Бялата вода с доброволци от М-тел.

На 19.06.2010 г. беше проведена доброволческа акция, организирана от Дирекцията на Природен парк Витоша и Фондация "Помощ за благотворителността в България". Трийсетте доброволци от М-тел възстановиха туристическата инфраструктура в парк Витоша. М-тел заплати закупуването на всички материали, необходими за акцията.

В местността Бялата вода бяха изградени още 3 маси с пейки "витошки тип", бяха подменени всички повредени дъски на пейките наоколо, беше почистен района, извърши се подновяване на парапета на панорамната площадка над чешмата, а също и на други два парапета край пътеката за м. Златните мостове. Бяха разчистени нерегламентирани огнища, ремонтира се и се лакира информационното табло, положи се лаково покритие върху всички дървени части на парковата инфраструктура в района, а покривът на беседката беше ремонтиран.

- ✓ Доброволци от Ротари клуб София почистиха района над село Бистрица

На 12.06.2010 г. беше почистен района над село Бистрица в Природен парк Витоша. Акцията беше организирана от Дирекцията на Природен парк Витоша, а доброволците, участвали в нея бяха от Ротари клуб София. При акцията се събраха 4 куб.м отпадъци и се преобоядиса повечето табла около панорамната пътека.

- ✓ Почистване на Природен парк Витоша, изграждане на два нови моста на мястото на разрушени стари по хоризонталната пътека кв. Драгалевци – кв. Бояна, съвместно с Дирекцията на Природен парк Витоша, WWF и GLOBUL

Националният ден на Природните паркове събра стотици доброволци. на петте най-замърсени пункта в Природен парк Витоша - център Златните мостове, център Алеко, местността Дендрариума, Драгалевския манастир и Посетителския център „Витоша”. По хоризонталната пътека кв. Драгалевци – кв. Бояна бяха изградени два нови моста на мястото на разрушени стари.

✓ Доброволческа акция в района на кв. Симеоново на 15.05.2010 г.

На 15.05.2010 год. над 100 човека се включиха в доброволческа акция в района на кв. Симеоново. Акцията беше организирана съвместно с фондация „Помощ за благотворителността в България”, които осигуриха доброволци и поеа по-голямата част от разходите, необходими за закупуване на материали. При акцията бяха почистени две големи незаконни сметища, беше направен един нов дървен мост, прокопани три отводнителни канавки, ремонтиран един заслон.

✓ Залесяване с бели върби по поречието на река Струма с помощта на доброволци от фондация „Изкуството да се живее” и служители на фирма „ТН Глобал” ЕООД.

С помощта на доброволци от фондация „Изкуството да се живее” и служители на фирма „ТН Глобал” ЕООД бяха залесени общо над 550 броя фиданки от бяла върба. Залесяването се извърши покрай бреговете на река Струма, в участъка ѝ между селата Чуйпетльово и Боснек. Фиданките бяха предоставени от разсадник “Горски дар”, с. Студена.

✓ Акция за залесяване с бели върби по поречието на река Струма с доброволци от ИТ компанията Телерик, съвместно с фондация ЕкоОбщност.

Над 40 доброволци от ИТ компанията Телерик се включиха в засаждането на 550 броя бели върби. Доброволческата акция беше организирана съвместно с фондация ЕкоОбщност, която подsigури доброволците и транспорта им до с. Боснек.

✓ Акция за залесяване с бели върби по поречието на река Струма с доброволци от скаутската организация на България.

В нея се включиха около 40 души. Част от участниците в залесяването бяха от Скаутската организация на България, както и много индивидуално записали се. Бяха засадени 650 дръвчета и с тях общият брой на засадените върби за трите акции, проведени по поречието на р. Струма край с. Боснек стана 1750.

Дейността по възстановяването на крайречните съобщества от бяла елша по поречието на Куртова река и от бяла върба и зелена елша по поречието на река Струма (местообитание 91E0) е част от консервационната програма на Плана за управление на ПП Витоша и е свързана с възстановяване на крайречните съобщества от върби и елши в границите на парка. Местообитанието се състои от крайречни гори на постоянно или

периодично заливани места с характерни видове като черна елша (*Alnus glutinosa*), бяла елша (*Alnus incana*), бяла върба (*Salix alba*), трошлива върба (*Salix fragilis*) и др. Предвижда се в рамките на три години да бъдат залесени общо 6000 бели и трошливи върби, както и 1000 бели и черни елши.

Тази дейност се финансира в рамките на Проект № 58301-33-453 „Изпълнение на приоритетни дейности от плана за управление на Природен парк Витоша” към Договор № 58301-С-003 за безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Околна среда 2007-2013”, съфинансиран от Европейския фонд за регионално развитие и от Кохезионния фонд на Европейската общност по Приоритетна ос 3 „Опазване на биологичното разнообразие в Република България”.

II. ВРЪЗКИ С ОБЩЕСТВЕННОСТТА

1. Актуализация на информацията в интернет страницата на парка.

✓ В началото на 2010 г., с цел осъвременяване на интернет страницата на Дирекция на Природен парк Витоша, бяха изготвени проектни предложения за дизайна и бяха написани текстове по необходимите теми за включване в сайта. Беше сключен договор с фирма ”ПИМДИЗАЙН” ООД, която да отговаря за дизайнерската и техническата поддръжка на сайта.

✓ Публикуване на новини в сайта на Витоша и на Парковете в България:

- провеждането на семинар, свързан с проекта на ДПП Витоша
"ВЪЗРАЖДАНЕ И ЗАПАЗВАНЕ НА ТРАДИЦИОННИ СТРОИТЕЛНИ

ТЕХНИКИ И УМЕНИЯ, ИЗПОЛЗВАНИ В БЪЛГАРИЯ" (Пресъобщения в медиите.);

- образование на наказателно производство за извършено престъпление по чл.278 в от НК (в отговор на писмо на ДПП Витоша № ГСФ06-727/19.11.2008 г. до Софийска Градска прокуратура).
- Открит конкурс за НВМОП с предмет: "Проектиране на информационни центрове и къмпинг" в изпълнение на проект "Публично-частните партньорства - в услуга на природата и хората", дейност 9. "Подготовка за реализиране на конкретни ПЧП в българските природни паркове";
- Открит конкурс за НВМОП с предмет: «Проектиране и дизайн на експозиции, посетителска инфраструктура, интерпретационни маршрути и кътове за отдих», в изпълнение на Проект „Публично-частните партньорства – в услуга на природата и хората”, Дейност 9. „Подготовка за реализиране на конкретни ПЧП в българските природни паркове”.
- Интервю за радио „София” (излъчено на 19.04.) за участието на ПП Витоша в „Зелени дни” пред Народния театър
- За залесяване фиданки от бяла върба по поречието на р. Струма (дейност по ОПОС)

- За представянето на ПП Витоша на фестивала-изложение „Зелени дни” от 15-18.04. пред Народния театър
- За степента на замърсеност на писта Витошко лале с нитрити, хлориди и сулфати (съгл. Протокол №44/22.03.2010 на лаборатория „Химични фактори на околната среда” към М-во на здравеопазването)

- За очаквано екологично въздействие от реализирането на СПУП за туристическа и ски зона Алеко
- За откриване на нов за науката вид кремъчно водорасло на територията на ПП Витоша;
- За отбелязване на Националния ден на природните паркове;
- За присъждане на Европейска диплома за защитени територии на ДНП Централен Балкан
- За проекта на ДПП Витоша, НБУ и СГС „Щастливеца” „Университет на открито”
- За пътуващия семинар „Непознатата Витоша” – част от проекта „Университет на открито”.
- За организиран от инфо-сайта vesti.bg конкурс за есе „Екомания”
- За посещение на ПП Витоша от група лесъвди от провинция Хесен, Германия;
- За извършена проверка за незаконно строителство на път, извършена от комисия с представители на СО, МОСВ и ДПП Витоша;
- За проведена доброволческа акция с Ротари клуб София за почистване и подновяване на парковата инфраструктура над село Бистрица по панорамната пътека;
- За проведена доброволческа акция с М-тел за почистване на района и поставяне на нова паркова инфраструктура в местността Бялата вода;
- За посещения на музеите от деца от столични училища и детски градини.
- За открита популация на шипоопашата костенурка на територията на парка.

- За проведена доброволческа акция за изграждане на мост в м. Дендрариума
- Пускане на 9 диви птици на Витоша, лекувани в Спасителния център на „Зелени Балкани” в Стара Загора;

- Информация за новото издание от поредицата „Библиотека „Витоша“ „Лечебните растения на ПП Витоша“;
- За проведена в София и на територията на ПП Витоша 2-дневна среща на участниците в проекта PERIURBAN, финансиран по програмата INTERREG IVC
- Доброволческа акция за изграждане на дървени скари в местността Конярника;

- За залесяване с участието на ученици от училище „Св. Георги“ в местността Игликини поляни, организирано от ДПП Витоша и район Витоша;
- За почистване на района около Драгалевския манастир и лифтова станция Бай Кръстьо

- Възникнал пожар в района на х. Кумата в резултат от човешка небрежност;
- Залесени 1550 бр. бели върби по поречието на р. Струма, в рамките на проекта на ДПП Витоша „Изпълнение на приоритетни дейности от плана за управление на Природен парк Витоша“ към Договор № 58301-C-003 за

безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Околна среда 2007-2013”, съфинансиран от Европейския фонд за регионално развитие и от Кохезионния фонд на Европейската общност по Приоритетна ос 3 „Опазване на биологичното разнообразие в Република България”;

- Координатите на Оперативния комуникационен информационен център към Областно у-ние „Гражданска защита” гр. София при възникване на бедствени ситуации на територията на парка.
- Постановление на СГП от 08.11.2010 г. за прекратяване на наказателно производство №9835/2008 г.
- Проведена среща в Катовице – Полша по Проект 0574R2 PERIURBAN на програма INTERREG IVC.
- за изграждане на входни конструкции, информационни табла и указателни туристически табели в Природен парк Витоша с финансовата подкрепа на Milka.

- ✓ Подготовка и издаване на поредните издания на ЕЛЕКТРОННИЯ БЮЛЕТИН на ПП Витоша. Включване в сайта на ПП Витоша и в други информационни сайтове.

бюлетин №7

ИНФОРМАЦИОНЕН БЮЛЕТИН
БР. 10, ОКТОБРИ 2010

ОТКРИЛИ СУХОЗЕМНИ КОСТУРНИ НА ВИТОВА

В ТОВА БРА:
ИЗВЕЩАНИЕ ЗА СУХОЗЕМНИ КОСТУРНИ НА ВИТОВА СТР. 1, 2
КЕРНЕВИТЕ И ИЛИЩАНИТЕ ВЪЗНАСНА НА ВИТОВА И НЕКОТОРИ ДРУГИ СТР. 3

За първи път на територията на Природен парк Витоша беше открито естествено находище на суходемни костурници. До този момент се смяташе, че на Витоша няма суходемни костурници, защото в по-голямата си част планината е неподходяща за тях, поради големите си надморски височина и липса на подходящи местообитания. От южната страна на Витоша преобладават нископланинските и хълмисти райони, обрасли с разредени гори и храсти. Тук, на рид с подходящ климат и надморска височина, има отлични условия за живот и развитие на вида. Именно в тази част на Витоша бива открити 5 вида и 45 екземпляра суходемни костурници (Geophilus heulandii), както и няколко яйца. Намерените костурници са в репродуктивна възраст и сравнително едри за вида си. Витошките популации и особено на големия разпространен от най-близките съседни гори, а и особено ценна поради това, че е една от малкото за тази част на България.

В радиус от 100 километра има около само 2-3 находища на суходемни костурници, като най-близките са в района на Габел Ваде и Замки. Проучването е резултат от съвместната работа на Дирекцията на Природния парк и СДП "Баниана". До преди няколко десетилетия суходемните костурници са били много по-широко разпространени, но основно поради загуба на местообитания, днес глинестата им е намалила значително. Намаляването на популацията на популациите на костурниците е дължащо на изчезването им от много райони на страната, а там където те са останали, са на малки групички, често изолирани на отделни разпространените от другите. Освен че популациите от малки брой индивиди са в сравнение с многобройните, друг неблагоприятен фактор при тяхната изолация

популярна е и ограниченост от обман на гонещия материал, извършен между близко родствени индивиди. Това естествено благоприятно влияе и много по-често пластично към възникване на неблагоприятни условия на среда.

Това, което е запазило малката витошка популация вероятно е именно фактът, че тя се намира в границите на Природния парк, където не е развита промяна на естествено местообитание. Успешните плажани, често прилагани живи защитни територии, биха изключили времето популация.

Друг благоприятен фактор за запазване на костурниците на Витоша е отдалечеността им от съседни туристически зони и липсата земеделска дейност в района.

ИНФОРМАЦИОНЕН БЮЛЕТИН СТР. 2

ОТКРИЛИ СУХОЗЕМНИ КОСТУРНИ НА ВИТОВА (ПРИБЛИЖИТЕЛНО)

Естествените находища на суходемни костурници са в изключително малък брой. За първи път в България беше открито находище на суходемни костурници на Витоша. До този момент се смяташе, че на Витоша няма суходемни костурници, защото в по-голямата си част планината е неподходяща за тях, поради големите си надморски височина и липса на подходящи местообитания. От южната страна на Витоша преобладават нископланинските и хълмисти райони, обрасли с разредени гори и храсти. Тук, на рид с подходящ климат и надморска височина, има отлични условия за живот и развитие на вида. Именно в тази част на Витоша бива открити 5 вида и 45 екземпляра суходемни костурници (Geophilus heulandii), както и няколко яйца. Намерените костурници са в репродуктивна възраст и сравнително едри за вида си. Витошките популации и особено на големия разпространен от най-близките съседни гори, а и особено ценна поради това, че е една от малкото за тази част на България.

В радиус от 100 километра има около само 2-3 находища на суходемни костурници, като най-близките са в района на Габел Ваде и Замки. Проучването е резултат от съвместната работа на Дирекцията на Природния парк и СДП "Баниана". До преди няколко десетилетия суходемните костурници са били много по-широко разпространени, но основно поради загуба на местообитания, днес глинестата им е намалила значително. Намаляването на популацията на популациите на костурниците е дължащо на изчезването им от много райони на страната, а там където те са останали, са на малки групички, често изолирани на отделни разпространените от другите. Освен че популациите от малки брой индивиди са в сравнение с многобройните, друг неблагоприятен фактор при тяхната изолация

популярна е и ограниченост от обман на гонещия материал, извършен между близко родствени индивиди. Това естествено благоприятно влияе и много по-често пластично към възникване на неблагоприятни условия на среда.

Това, което е запазило малката витошка популация вероятно е именно фактът, че тя се намира в границите на Природния парк, където не е развита промяна на естествено местообитание. Успешните плажани, често прилагани живи защитни територии, биха изключили времето популация.

Друг благоприятен фактор за запазване на костурниците на Витоша е отдалечеността им от съседни туристически зони и липсата земеделска дейност в района.

БЮЛЕТИН №10

ИНФОРМАЦИОНЕН БЮЛЕТИН
БР. 10, ОКТОБРИ 2010

ВЕЩНО ПОЧИСТВАНЕ

В ТОВА БРА:
ВЕЩНО ПОЧИСТВАНЕ СТР. 1
КЕРНЕВИТЕ ИЛИЩАНИТЕ ВЪЗНАСНА НА ВИТОВА И НЕКОТОРИ ДРУГИ СТР. 2
ДЪБРОВОДИТЕ ОТ ВИТОВА СТР. 3

На 23.10.2010 г. се проведе есенно почистване, организирано от ДПП Витоша, със съдействието на Фондация Полима за биодиверзитетност в България <http://bcsp.bg/>, в честна отбрана 30 м строителни отпадъци. Ученици и преподаватели от Американския колеж в София <http://www.acs.bg/> събраха множество чували с отпадъци от паркинга над манастира и почистваха безплатно, други почистваха дървета на реката, а трининг групата на колежа обиди част от паркинга с пълена. Близко 40 служители на фирмата Емел Мориз Итхот 3 АД <http://www.emel.bg/>, Корпоративна България <http://www.corporatebg.com/> и Vivacom <http://www.vivacom.bg/> също участваха в почистването, като част от хората се качиха и в района на лифтната станица Бай Кристия. Добродетелите почистваха много пълена, замърсени с отпадъци. След завършване част от планината ще посещават частта зима и първия сняг.

ИНФОРМАЦИОНЕН БЮЛЕТИН СТР. 2

ОТКРИЛИ СУХОЗЕМНИ КОСТУРНИ НА ВИТОВА (ПРИБЛИЖИТЕЛНО)

Естествените находища на суходемни костурници са в изключително малък брой. За първи път в България беше открито находище на суходемни костурници на Витоша. До този момент се смяташе, че на Витоша няма суходемни костурници, защото в по-голямата си част планината е неподходяща за тях, поради големите си надморски височина и липса на подходящи местообитания. От южната страна на Витоша преобладават нископланинските и хълмисти райони, обрасли с разредени гори и храсти. Тук, на рид с подходящ климат и надморска височина, има отлични условия за живот и развитие на вида. Именно в тази част на Витоша бива открити 5 вида и 45 екземпляра суходемни костурници (Geophilus heulandii), както и няколко яйца. Намерените костурници са в репродуктивна възраст и сравнително едри за вида си. Витошките популации и особено на големия разпространен от най-близките съседни гори, а и особено ценна поради това, че е една от малкото за тази част на България.

В радиус от 100 километра има около само 2-3 находища на суходемни костурници, като най-близките са в района на Габел Ваде и Замки. Проучването е резултат от съвместната работа на Дирекцията на Природния парк и СДП "Баниана". До преди няколко десетилетия суходемните костурници са били много по-широко разпространени, но основно поради загуба на местообитания, днес глинестата им е намалила значително. Намаляването на популацията на популациите на костурниците е дължащо на изчезването им от много райони на страната, а там където те са останали, са на малки групички, често изолирани на отделни разпространените от другите. Освен че популациите от малки брой индивиди са в сравнение с многобройните, друг неблагоприятен фактор при тяхната изолация

популярна е и ограниченост от обман на гонещия материал, извършен между близко родствени индивиди. Това естествено благоприятно влияе и много по-често пластично към възникване на неблагоприятни условия на среда.

Това, което е запазило малката витошка популация вероятно е именно фактът, че тя се намира в границите на Природния парк, където не е развита промяна на естествено местообитание. Успешните плажани, често прилагани живи защитни територии, биха изключили времето популация.

Друг благоприятен фактор за запазване на костурниците на Витоша е отдалечеността им от съседни туристически зони и липсата земеделска дейност в района.

2. Преиздаване на диплянците за музея на советите.
3. Преиздаване на диплянците за музея на мечката.
4. Преиздаване на диплянците за музея на водното конче.

Гореописаните дупляни бяха отпечатани на рециклирана хартия. Ежегодното им преиздаване се налага, поради голямата посещаемост на музеите, към които има огромен интерес.

5. Подбор на снимки и контакти с Дирекциите на Природните паркове, с автора на снимките и с издателя за избор на тема за широкоформатен календар на природните паркове за 2011 г. Изготвяне на окончателна визия и печат.

6. Допълване на архива със снимки на парковата администрация и отпечатване на постери

✓ Добавени са нови снимки към архива на растителните видове, срещани се на територията на парка.

7. Периодични публикации, семинари и работни групи

7.1. Публикации и телевизионни и радиопредвания

- Изготвяне на материал за сп. „Гора” за проведен семинар в София Прес, свързан с проекта на ДПП Витоша "ВЪЗРАЖДАНЕ И ЗАПАЗВАНЕ НА ТРАДИЦИОННИ СТРОИТЕЛНИ ТЕХНИКИ И УМЕНИЯ, ИЗПОЛЗВАНИ В БЪЛГАРИЯ"
- Публикация във в. „АНОНС” (в изданието от 25.01.2010 г.) за проекта на ДПП Витоша "ВЪЗРАЖДАНЕ И ЗАПАЗВАНЕ НА ТРАДИЦИОННИ СТРОИТЕЛНИ ТЕХНИКИ И УМЕНИЯ, ИЗПОЛЗВАНИ В БЪЛГАРИЯ"
- Статия във в. „Труд” – право на отговор, във връзка с публикация на „Витоша ски” АД в броя на вестника от 02.02.2010 г. („На Витоша трябва да има ред”)

На Витоша има ред и всички трябва да го спазват

Когато обясни Витошата и мястото на разположение, който се разположил един малък град, който се разположил един малък град, който се разположил един малък град...

Директорът на Парковия парк Витоша г-н. Тодар Балиш, 22.01.2010 г. на Министерския съвет, Парковия парк Витоша е част от Европейската защитена зона "Гора" 2000.

Всички трябва да имат право на отговор, във връзка с публикация на „Витоша ски” АД в броя на вестника от 02.02.2010 г. („На Витоша трябва да има ред”)

„Ако имаме минимално екологично, икономическо, социално развитие, което да бъде полезно и добро за всички, които в продължение на дълго време...

Местата на скандала в местността Витоша Бора и др. действат като фискална точка и добра база за развитието на туризма и спорта в района на Червен връх, Алеко и Вай Кръсти е местността Витоша Бора и др. действат като фискална точка и добра база за развитието на туризма и спорта в района на Червен връх, Алеко и Вай Кръсти...

Разпоредбите на този проект трябва да бъдат до голяма степен изпълнени в срок за изпълнение на програмата за периода 2000-2010. Местата на скандала са част от защитените зони на Дирекцията на парка.

Това е един скандал, на който трябва да има ред и работата на парка трябва да бъде организирана и съобразена с интересите на всички.

Вече имаме парк за развитие, който трябва да бъде организиран и съобразен с интересите на всички.

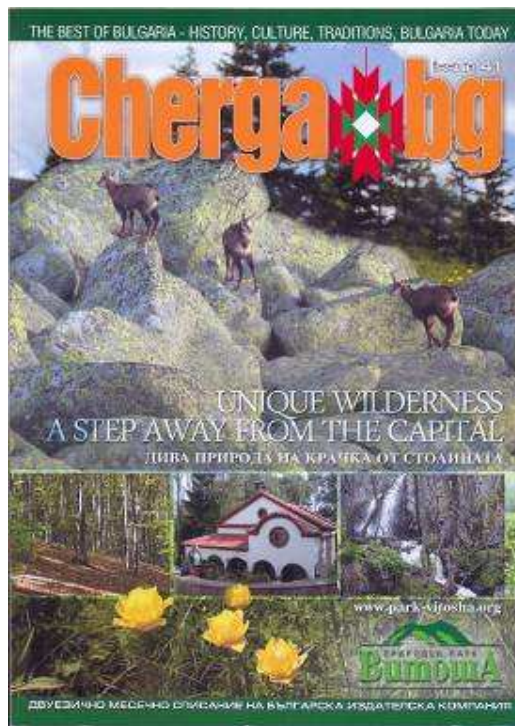
Съществува рискът от изграждане на нови сгради и обекти на територията на парка, което е в интереса на всички.

Съществува рискът от изграждане на нови сгради и обекти на територията на парка, което е в интереса на всички.

Съществува рискът от изграждане на нови сгради и обекти на територията на парка, което е в интереса на всички.

Съществува рискът от изграждане на нови сгради и обекти на територията на парка, което е в интереса на всички.

- Право на отговор за в. „Труд“ във връзка с публикация на „Витоша ски“ АД в броя на вестника от 08.02.2010 г. („Чиновник управлява Витоша като бащиния“)
- Изпращане на писма до Канал 1, ВТВ и Нова телевизия във връзка с излъчваните по цитираните телевизии рекламни клипове на „Витоша ски“ АД.
- Реклама на 1-ва корица на ПП Витоша в разпространяваното бесплатно по 12 авиолинии, в българските посолства и мисии в чужбина, в търговските представителства и чуждестранни посолства у нас двуезично месечно списание „Черга“.

- Материал за сп. „Гора“ за отбелязване на Националния ден на парковете на Витоша.
- Статия в сп. „Екология 21“ за проекта на ДПП Витоша по ОПОС „Изпълнение на приоритетни дейности от ПУ на ПП Витоша“.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ

ПРОЕКТ "ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПРИОРИТНИ ДЕЙНОСТИ ОТ ПЛАНА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ПРИРОДЕН ПАРК ВИТОША"

Проектът е финансиран от Европейския фонд за регионално развитие и от Държавния бюджет на Република България чрез оперативна програма "Околна среда 2007 - 2013 г.", кредитната линия 3 "Околна среда" и приоритетна ос 3 "Поддържане и възстановяване на биологичното разнообразие".
 Регистрационен номер: 58301-33-03
 Сума на предоставената безвъзмездна финансова помощ: 1 200 132,00 лв.
 Място на изпълнение: Дирекция на Природния парк Витоша.
 Период на изпълнение на проекта: 2008 - 2012 г.

Витоша
 ПРИРОДЕН ПАРК

Целият проект "Околна среда 2007 - 2013 г." е един от първите приоритетни проекти, реализирани чрез фонд от Европейския фонд за регионално развитие. Проектът е финансиран от Европейския фонд за регионално развитие и от Държавния бюджет на Република България чрез оперативна програма "Околна среда 2007 - 2013 г.", кредитната линия 3 "Околна среда" и приоритетна ос 3 "Поддържане и възстановяване на биологичното разнообразие".

- Участие в заснемане на филм за Витоша за предаването „Бащино огнище” - представяне на витошките музеи, информационни алеи и два от проектите на ДПП Витоша.
- Публикация за Витоша в сп. „Столична община”
- Публикация за открита популация на шипоопашата костенурка на територията на парка

Информационна агенция "Фокус"
 Адрес: София 1505, ул. "Султан Топе" 8
 Тел.: (359 2) 9607011, (359 2) 9607012
 Факс: (359 2) 9607013
 E-mail: focus@focus-news.net
 Търговски отдел: sales@focus-news.net

На територията на парк Витоша за пръв път е открита естествено находище на сухоzemни костенурки
 25 август 2010 | 14:21

София. На територията на Природен парк Витоша за пръв път е открито естествено находище на сухоzemни костенурки. Това съобщиха от парка. До този момент се смяташе, че на Витоша няма сухоzemни костенурки, защото в по-голямата си част подходящи местообитания. Много са случаите, когато хората намират костенурки, прибират ги в къщи, отделяйки ги от естествената им среда, и след като им се порадват известно време ги пускат на Витоша, често смятайки, че ги "отпускат". Така обаче, те ги обриват на сигурна смърт, без дори да предположат за това. Такива "освободени" костенурки са причината да бъдат намирани единични екземпляри в различни части на планината. От южната страна на Витоша преобладават нископланинските и хълмистите райони, обрасли с разредени гори и храсти. Тук, наред с подходящия климат и надморска височина, има отлични условия за живот и развитие на вида. Именно в тази част на Витоша бяха открити 5 мъжки и 5 женски шипоопашати костенурки (*Testudo hermanni*), както и няколко яйца. Намерените костенурки са в репродуктивна възраст и сравнително едри за вида си. Витошката популация е изолирана на голямо разстояние от най-близките съседни тайга и е особено ценна поради това, че е една от малкото за тази част на България. В радиус от 100 километра има още само 2 - 3 находища на сухоzemни костенурки, като най-близките са в районите на Големо Бърдо и Земен. Прочуването е резултат от съвместната работа на Дирекцията на Природния парк и Сдружение за дива природа "Витошини". До преди няколко десетилетия сухоzemните костенурки са били много по-широко разпространени, но основно поради загуба на местообитания, днес плътността им е намаляла драстично. Намалването на плътността на популациите на костенурките е довело до изчезването им от много райони на страната, а там, където те са останали, са на малки групички, често изолирани на огромни разстояния една от друга. Освен че популациите от малък брой индивиди са много по-уязвими в сравнение с многочислените, друг неблагоприятен фактор при такива изолирани популации е и ограничаваният обмен на генетичен материал, извършван между близкородствените индивиди. Такава "генетично бедна" популация е много по-слабо пластична към възникващо неблагоприятно условие на средата. Това, което е запазило малката витошка популация вероятно е именно фактът, че тя се намира в границите на Природния парк, където не е разрешена промяна на естествените местообитания. Умилителните палеки, често прилагани извън защитените територии, биха унищожили цялата популация. Друг благоприятен фактор за запазване на костенурките на Витоша е отдалечеността им от основния туристически поток и високата замършеност дейност в района. Шипоопашатата костенурка е застрашена от изчезване в световен мащаб.

- Оказано съдействие на БНТ – Канал 1 за заснемане на филм за мечките в България – представяне на музея на мечката в ПП Витоша.

7.2. Семинари и работни групи

- Участие в пресконференция в БТА, организирана от Сдружението на Витошките ски и сноуборд училища,
- Участие в работни срещи на комисия по изготвяне на визия и схема за оформяне на шанда на ИАГ на международното изложение ТЕХОФОРЕСТ 2010 в Интер Експо Център в София (в изпълнение на Заповед №33/18.02.2010 г. на директора на РДГ София)
- Участие в обучение, проведено от ИАГ за работа с новия сайт на ПП Витоша
- Проведени срещи и избор на дейности, с които ДПП Витоша ще участва като партньор по проект „Събирай разделно”, разработен от Сдружение „Европейска асоциация за теб”.
- Участие в честването на международния ден на природозащитата с връчване на Националната награда за природозащита на името на Мими Праматарова
- Участие в семинар на Национална среща на организациите, управляващи природозащитни центрове.
- Участие в информационна среща семинар на тема "Натура 2000 и заинтересованите страни" - 25 - 26.01.2010 г., гр.София, в рамките на Туининг проект BG-07-IB-EN-06 "Укрепване на институционалния капацитет за прилагане на законодателството на ЕС за защита на природата".
- Участие в кръгла маса на Фестивал на българското образование и изнасяне на презентация на тема: „Доброволчеството в ПП Витоша“.
- Участие в работна среща в РДГ-София, относно вземане на необходимите мерки, за ограничаването на движението на МПС и ATV на територията на ПП Витоша
- Участие в работна среща в ДПП Витоша с клубове и организации занимаващи се с ATV спорт, относно вземане на необходимите мерки, за ограничаването на движението на ATV на територията на ПП Витоша.
- Участие в работна среща с РДГ-София, ДГС-София и СД „ПБС”-София, относно противопожарните изисквания на територията на ПП Витоша.

- Участие в работна среща с представители на НПО за обсъждане на съществуващи и предстоящи проекти и дейности имащи отношение към плащанията за екосистемни услуги и координиране на инициативите.
- Участие в интервю във връзка с анализ по проект на „Коалиция за устойчиво ползване на европейските фондове” с цел обсъждане на съществуващата ситуация и проблеми от практиката при управлението на проекти финансирани със средства на еврофондовете;
- Участие в дни на отворени врати по ОП „Околна среда”;
- Участие в работна среща с други бенефициенти по ос 3 на ОПОС за идентифициране на проблеми при отчитането и изпълнението на проекти и изготвяне на предложения за подобряване ефективността при изпълнението на проекти финансирани по ОПОС;
- Участие в среща с представител на SDS във връзка с идентифициране на приоритетни области за финансиране по Швейцарската програма за сътрудничество;
- Посещения на ПП Витоша с представители на Корейската телевизия, които правят филм за природния парк;
- Участие в комисии за избор на изпълнители съгласно ЗОП и НВМОП във връзка с изпълнение на дейности на дирекцията;
- Изработване на предложения за разрешаване на проблемни въпроси, възникнали в процеса на изпълнение на проекти от ДПП Витоша, финансирани по оперативните програми и фондовете на ЕС и ЕИП и участие в среща с министър Томислав Дончев;
- Участие в потребителска конференция на ЕСРИ 2010 г. на тема: „ГИС в действие” – 16 и 17.11.2010 г.;
- Участие в комисия на 15.01.2010 г. във връзка с приемане на кадастралната карта и кадастралните регистри за територията на ПП Витоша, район Витоша и район Панчарево, Столична община.

7.3.Участие в изложения, свързани с гората, природните паркове и екологичния туризъм:

- Участие в международното изложение ТЕХОФОРЕСТ 2010 в Интер Експо Център в София и представяне на дейността на ИАГ и нейните структури, съвместно с представители на РДГ София.

- Във връзка с представянето на ИАГ на изложението, бяха проведени няколко срещи с представители на РДГ София. Беше разработена и реализирана концепцията за представянето на ИАГ.

- Участие с рекламни материали в изложението „Природа, лов и риболов” в Пловдив.
- Участие изложението „Зелени дни” пред Народния театър „Иван Вазов”, съвместно с БТС и СО – ОП „Туристическо обслужване”.
- За успешното участие в изложението, бяха проведени няколко работни срещи с представители на БТС и СО – ОП „Туристическо обслужване. ДПП Витоша подбра и предостави на СО фотографии от ПП Витоша за отпечатване на широкоформатни постери. Бяха отпечатани дипломи за ПП Витоша на български и английски език.
- Представяне на ПП Витоша, съвместно с Район Витоша към СО на изложението Произведено в България през м. април т. г. в НДК.

8. Организиране на образователни дейности с ученици и доброволци на територията на парка

- ✓ Изнасяне на лекция за ДПП Витоша пред студенти по туризъм от Ботевградския университет.
- ✓ Кореспонденция и изпращане на рекламни материали на италиански и полски студенти по екология за ПП Витоша и природните паркове по тяхна молба.
- ✓ Отбелязване на Националния ден на природните паркове с акция за почистване на пет от най-замърсените райони на Витоша и изграждане на два моста по пътеката Бояна – Драгалевци.

- ✓ Посещения в музеите на мечката, водното конче и совите с деца от Американско-английска академия и Мачирски спорт.

- ✓ Подбор на снимки и текстове за природните паркове с цел издаване на календар за 2011 г., финансиран от „ТРАВЕНТУРИЯ“ ООД.
- ✓ Участие в инициативата на „Веломания“ „ВЕЛОРАЛИ ЧЕРНИ ВРЪХ“, в която ДПП Витоша е партньор.
- ✓ Изнасяне на лекция за ДПП Витоша пред студенти по туризъм от Ботевградския университет.
- ✓ Представяне на дейностите на парка пред членове на Столичното сдружение на инвалидите – София в местността Дендрариума.

9. Издаване на книга за лечебните растения на територията на ПП Витоша

Издаден е полеви определител «Лечебните растения на ПП Витоша», съдържащ информация и снимки на 77 вида лечебни растения. Информацията за всеки вид включва подробно ботаническо описание, местообитание, използваема част, период и начин на събиране, метод на сушене и действие – юли 2010.

Мъжкото растение образува спорови кули с зоркостанци. Върху тях са разположени дребни тореници, покрити с индусовидни, тъмнокви, перламидноблестящи на върха отблясъци от слънчева светлина. От върха на мъжката спорова кула се издига по височината, до 1 м дълги и до 30 см широки мъжките папрати. Мъжките папрати са дребни, с дължина на листните ланцети до 10 см. Листните ланцети са дребни, с дължина до 10 см. Листните ланцети са дребни, с дължина до 10 см. Листните ланцети са дребни, с дължина до 10 см.

Многогодишна. Тя обитават влажни места в Българските планини и в планинските долини до 1800 м надморска височина.

Мъжкото растение не трябва да се отглежда с женското растение (Спорангийна кула на мъжката папрат, Архивна снимка) (Müller, 1981). Мъжкото растение се размножава вегетативно и с помощта на дребни спорови кули. Мъжкото растение "Мъжко" е дребно растение по височината на мъжката спорова кула, много е често на Българските планини и в планинските долини до 1800 м надморска височина.

Повече информация: Листна спорова кула.

Видове и видове: Без се в средата на мъжката спорова кула, сред мъжките на мъжките. С дребни мъжките спорови кули, сред мъжките на мъжките. С дребни мъжките спорови кули, сред мъжките на мъжките. С дребни мъжките спорови кули, сред мъжките на мъжките.

Събиране: Събиране се правят от прясно, промиване или изсушаване. При събиране спорова кула се събираща от прясно, промиване или изсушаване. При събиране спорова кула се събираща от прясно, промиване или изсушаване. При събиране спорова кула се събираща от прясно, промиване или изсушаване.

10. Образователни дейности съвместно със студенти от НБУ - "Университет на открито"

Реализиране на редица дейности по проекта „Университет на открито“ с НБУ - изнасяне на презентации и водене на група студенти в ДПП Витоша. Повече информация се съдържа на страницата:

<http://www.nbu.bg/PUBLIC/IMAGES/File/departments/design%20and%20architecture/Projects/2010/proekt%20UMNIVERSITET%20NA%20OTKRITO.pdf>

11. Идентифициране на възможности, изпълнение и подготовка на проекти и кандидастване към различни донори

✓ Оперативна Програма „Околна среда“ (ОПОС) – приоритетна ос 3 „Опазване и възстановяване на биологичното разнообразие“

Същност на извършената работа:

- ⇒ кореспонденция с МЗ и УО във връзка с предоставяне на допълнителна информация, справки и други текущи въпроси, касаещи изпълнението на проекта;
- ⇒ участие в работни срещи на служителите на ДПП Витоша за обсъждане и планиране на работата по изпълнението на проекта;
- ⇒ изготвяне на доклад за напредък на проекта за всеки месец;

Резултати: Изпълнение на дейности по проект по ОПОС - ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПРИОРИТЕТНИ ДЕЙНОСТИ ОТ ПЛАНА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ПРИРОДЕН ПАРК „ВИТОША”

Общ бюджет: 1 280 198 лв, финансиран на 100% по ОП Околна среда;

Продължителност: 36 месеца с начало на изпълнение: м. юли 2009 г.

✓ Програма INTERREG IVC - проекта „Паркове в близост до урбанизирани територии – подобряване на екологичните условия” – PERIURBAN.

Същност на извършената работа: Водещ партньор е италианската провинция Тоскана. ДПП Витоша е партньор заедно с още 13 организации от цяла Европа.

Участие във всички партньорски дейности по проекта „Паркове в близост до урбанизирани територии – подобряване на екологичните условия” - PERIURBAN.

Изпълнението на проекта започна през месец февруари на 2010 г. и е с продължителност 3 години. Бюджетът за участие на ДПП Витоша по проекта възлиза на 89 531 Евро. Финансирането за изпълнението му ще се осъществи по следната схема: 85% от Европейския Фонд за Регионално Развитие (ЕФРР) и 15 % съфинансиране за сметка на бенефициента. Изготвен е териториален анализ по Компонент 3 и е проведена през м. септември 2010 г. в София третата среща на партньорите по проекта. Домакин на срещата беше ДПП Витоша. Присъстваха представители на всичките 14 партньори по проекта от Италия, Испания, Франция, Шотландия, Португалия, Чехия, Словакия, Полша, Унгария, Гърция и България. По време на работната среща участниците обмениха опит в следните области:

- ✓ Предизвикателства и добри практики при участието на гражданите/комуникация между заинтересованите страни;
- ✓ Предизвикателства и добри практики за постигане на баланс между запазването на природата и посетителското ползване / културни събития;
- ✓ Предизвикателства и добри практики за координирано управление/планиране.

Вторият ден от работната среща се проведе на територията на Природен парк Витоша. Бяха посетени музеите на Мечката, на Совата и на Водното конче, местностите Дендрариума, Копитото, Златните мостове и Боянския водопад. По време на теренното посещение, гостите се запознаха с предизвикателствата пред управлението на природния парк, както и със съществуващите добри практики. Следобедните часове бяха посветени на заплахите и проблемите пред парка.

Откриване на срещата на партньорите по проекта на 23 септември в хотел Рила

Работна среща на участниците по проекта посветена на Компонент 2 –
„Комуникации – информиране на обществеността и публичност”

Посещение на Боянския водопад на територията на ПП Витоша

Посещение на Музея на мечката и представяне на експозицията и
информационните материали

✓ Програма за сътрудничество в Югоизточна Европа (SEE European Cooperation Program).

Същност на извършената работа: Комуникация с водещите партньори по програмата, подготвяне и предоставяне на необходимата информация във връзка с разработване на проектните предложения за кандидатстване по програмата.

Резултати: Подготвени и подадени две проектни предложения (*eman "Expression of Interest"*) с водещи партньори от Италия и ДПП Витоша - партньор от Българска страна. Предстои разглеждане на предложенията и при първоначално одобрение – разработване на детайлни проектни предложение.

✓ През 2010 г. единадесетте Дирекции на Природни паркове в България изпълняваха проект по Оперативна програма „Административен капацитет”.

Проектът беше финализиран през м. юни 2010 год. Подадени са всички документи по верифициране на изпълнението на прокета и разходите по него. В момента текат проверки от АДФИ за окончателно верифициране на разходите.

✓ През 2010 г. се изпълнява съвместен проект с фирма УРСИТ ООД, български координатор по проект NatureSDI+, посветен на пространствените данни в природозащитата и на Европейската Директива INSPIRE.

✓ Участие в подготвяне на допълнителна информация, изискана във връзка с проект по LIFE+ , изготвен съвместно с ИАГ, WWF и парковите дирекции. Изпълнение на дейности по проекта през 2010 год., съгласно графика на проекта.

✓ Стартиране на проект „Възраждане и запазване на традиционни строителни техники и умения, използвани в България” по грантовата програма на ЕЕА, вкл:

❖ Дейност № 1. Изследване и проучване на традиционни строителни методи, използвани в България.

В периода февруари - март 2010 г. в планинските райони на централна и южна България бе проведено изследване на традиционните строителни конструкции и проучване на техниките на градеж. Работна среща с представител на норвежкия партньор – посещение на проектното място, срещи в ДПП Витоша.

- ❖ Дейност № 2. Обмяна на знание и добри практики в областта на традиционните строителни методи, прилагани в Норвегия и България.

Семинар на тема: „Трансфер на знание и добри практики между Норвегия и България в областта на традиционните строителни методи” бе проведен в София на 21-ви януари 2010 г. Проектът и целите му бяха презентирани на поканените гости. Представители на партниращата организация на проекта Norwegian Crafts Development (NHU) и местни лектори, архитекти и майстори-строители, споделиха опита от изследванията и практиката си в областта на традиционното строителство с естествени материали. Последва дискусия.

- ❖ Дейност № 3. Завършване на техническия проект и строителство на образователно-изложбен център.

Работа по тази дейност е започната, като основната поддейност – строителните дейности по изграждането на образователно-изложбен център и прилежащата инфраструктура предстои да бъде иницирана.

Извършено е повторно геодезично заснемане на обекти в имота, предназначен за изграждане на образователно-изложбен център. Това бе необходимо с цел да се извърши съгласувателна процедура във връзка със свързването на обекта с електрическата инфраструктура.

- ❖ Дейност № 4. Обучения и практически семинари за традиционни строителни техники.

Обученията по тази дейност ще се състоят от един практически семинар за всеки от трите етапа от строителните дейности.

- ❖ Дейност № 5. Публичност, документални и информационни дейности.

Планираните мерки за публичност свързани с документалните и информационни дейности на проекта са в процес на подготовка.

✓ Координиране и участие в изпълнението на текущи проекти, което включва следните типове дейности:

- ❖ Предоставяне на допълнителна информация;
- ❖ Участие в срещи, семинари и др. Мероприятия, свързани с изпълнението на проектите;
- ❖ Изготвяне на месечни, междинни и финални технически и финансови отчети, доклади за хода на текущи проекти;
- ❖ Изготвяне на информационни материали и презентации.

12. Кореспонденция с частни физически и юридически лица, общински и държавни структури по проблеми, свързани със собствеността и ползванията в парка.

- ✓ Изготвяне на справки за местоположението на частни имоти по отношение на зоните в ПП Витоша.
- ✓ Кореспонденция с ИАГ, РДГ София, ДГС София и ДДС Витошко-Витошко по проблемите, свързани със собствеността в ПП Витоша.

13. Обслужване на заинтересовани граждани в парковия информационен център – предоставяне на информация за маршрути, възможности за различни видове излети, информационни материали и продажба на литература.

- ✓ Приемане на посетители на НПИЦ, предоставяне на информация и продажба на информационни материали.
- ✓ Инвентаризиране на наличните информационни материали в НПИЦ, изготвяне на ценоразпис за материалите, предназначени за продажба.

14. Участие в практики по Дендрология, Ботаника и Фитоценология на студенти от Лесотехнически Университет, Биологическия факултет на Софийския университет „Св. Св. Климент Охридски” и Нов български университет.

III. ПРАКТИКО – ПРИЛОЖНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ

1. Мониторинг върху популациите на защитените и застрашените растителни и животински видове.

1.1. Мониторинг на растителни видове

1.1.1 Мониторинг върху популациите на защитени и застрашени растителни и животински видове. НСМБР

Отчетени са постоянните пробни площи, заложиени през 2009 г. по методиката на НСМБР, които покриват находищата на 8 вида висши растения от приложение 3 на НСМБР– юни - септември 2010 г.

Видовете, за които е извършен мониторинг са: *Drosera rotundifolia*, *Gentiana lutea*, *Primula deorum*, *Epipactis palustris*, *Trollius europaeus* и *Lilium jankae*, *Salix pentandra* и *Arctostaphylos uva-ursi*. Попълнените полеви формуляри са въведени в регионалната база BioMon и изпратени на ИАОС.

1.1.2. Поддържане на система от постоянни пробни площи и маршрути за мониторинг на видове и съобщества

Проведен е ежегодният мониторинг върху популациите на *Trollius europaeus* и *Lilium jankae* по маршрутния метод — юни - юли 2010 г.

Мониторингът е извършен с помощта на 8 доброволци, които покриха общо 6 маршрута: Голи връх - х.Алеко, Голи връх - х. Преспа – Комините, х. Алеко - м. Капакливец - х. Алеко, х. Алеко - х. Физкултурник, м. Коняръника - вр. Селимица, х. Алеко - Зелена писта – Стената.

Проведен е ежегодният мониторинг на избрани постоянни пробни площи на 4 консервационно значими растителни вида в района на с. Боснек – април - май 2010 г. Това са: *Adonis vernalis*, *Pulsatilla montana*, *Fritillaria orientalis* и *Anemone sylvestris*.

1.1.3. Участие в мониторингово проучване на засегнатите от ветровал и каламитет смърчови гори в резерват „Бистришко бранище” по проект на ЛТУ и ИГ.

1.2. Мониторинг на животински видове

1.2.1. Мониторинг на кафявата мечка

Провеждане на регулярен мониторинг на кафява мечка на територията на ПП Витоша – през 2010 г. беше проведен мониторинг съгласно изискванията на НСМБР и по вече утвърдените маршрути за провеждане на редовен мониторинг на вида в границите на Природния парк. Попълнените стандартни формуляри за пролетен и есенен мониторинг на кафява мечка бяха изпратени до ИАОС – София в края на

годината. Като допълнение бе попълвана наличната в ДПП база данни за установено присъствие на кафявата мечка.

1.2.2. Мониторинг на скални орли

През 2010 г. бяха проведени наблюдения върху процеса на гнездене на двойката скални орли на територията на ПП Витоша. През годината двойката успя да измъти и отгледа едно малко.

1.2.3. Мониторинг на лалугер

През 2010 година беше проведен мониторинг на колонията в района на м. Накев камък. Бяха попълнени и предадени в ИАОС – София стандартните формуляри от НСМБР. Бяха проведени редица дейности за запазване и възобновяване на местообитанията на Европейския лалугер. През месеците юли и септември беше предприето косене с цел поддържане на местообитанията на лалугера. Към настоящия момент, благодарение на взетите мерки за поддържане и възстановяване на местообитанията на европейския лалугер, се забелязва увеличение в числеността на популацията и броя на дупките на колонията. Само чрез косене и отстраняване на нежелана храстова растителност за две години дупките на лалугери са се

увеличили многократно - 25 бр. през 2008 г., 75 бр. през 2009 г., а през последната 2010 година дупките са 128 на брой.

1.2.4. Мониторинг на земноводни

През 2010 г. беше проведен мониторинг съгласно разработената за целта специална програма през 2008 г. Наблюдения бяха проведени за популациите на Южен гребенест тритон, Обикновен тритон, Алпийски тритон, Жълтокоремна бумка, Голяма крастава жаба и Дъждовник. Цялата информация е събрана и стандартизирана в архива на ДПП Витоша.

1.2.5. Мониторинг на други представители на фауната.

Периодично бяха извършвани наблюдения и на други животински видове. Най-често това бяха: благороден елен, сърна, дива свиня, някои видове птици и др.

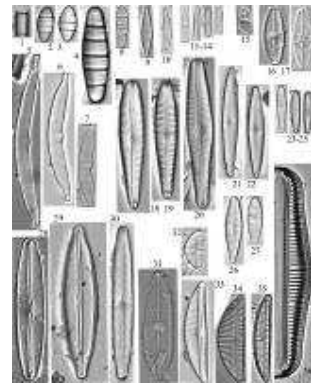
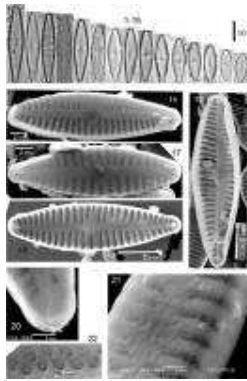

2. Проучване на биоразнообразието на водорасловата флора на територията на Природен парк Витоша

Изготвен и предаден е финален доклад „Проучване на биоразнообразието на водораслите в някои Natura 2000 местообитания на територията на Природен парк Витоша” - *март 2010*.

Установено е високо видово богатство – 463 вида, разновидности и форми водорасли от 110 рода на 8 отдела. От тях 82 вида се съобщават за първи път за България, открит е един **нов за науката вид**.

3. Проучване степента на увреждане на тревната покривка на ски-писта "Витошко лале" и набелязване на мерки за подобряване на състоянието и

Изготвен и предаден е доклад за „Степен на увреждане на тревната покривка и мерки за подобряване на състоянието на ски писта „Витошко лале”. Докладът включва: общи бележки върху флората на Витоша и зоните около пистата, бележки върху характера на ерозията по пистата; възможности за самовъзобновяване на тревната покривка; методи и подходи за ограничаване на ерозията; възможни подходи за възстановяване на тревната покривка. В приложение към доклада са включени предложения за конкретни решения съобразно спецификата на терена, фирмени материали за решаване на сходни проблеми и специализирани тревни смески.

4. Поддържане и актуализиране на географската база данни на ПП Витоша

- ✓ Обработка на цифрова информация за актуализиране на базата данни със собствеността на горите и земите в ПП Витоша
- ✓ Обработване на GPS данни от теренна работа на експертите в ДПП Витоша
- ✓ Обработване на данните от теренни проучвания на сградите и съоръженията в ПП Витоша и изработване на географска база данни

5. Теренно проучване и изготвяне на доклад относно природозащитното състояние и необходимите режими на управление на горските местообитания от Прил. 1 на ЗБР в Защитена зона „Витоша“.

IV. МЕРОПРИЯТИЯ ЗА ПОДДЪРЖАНЕ НА ЕСТЕСТВЕНИТЕ ПРИРОДНИ ПРОЦЕСИ

1. Възстановяване на находището на алпийски повет (*Clematis alpina*) в ПП Витоша.

Мероприятията се осъществяват като дейност 3 от Проект № 58301-33-453 „Изпълнение на приоритетни дейности от плана за управление на Природен парк

Витоша, към Договор № 58301-С-003 за безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Околна среда 2007-2013”, съфинансиран от Европейския фонд за регионално развитие и от Кохезионния фонд на Европейската общност по Приоритетна ос 3 „Опазване на биологичното разнообразие в Република България”.

Събрани са семена от алпийски повет (*Clematis alpina*) с цел възстановяване находището му на територията на ПП Витоша. Събраният размножителен материал е с произход от поречието на река Яденица (Западни Родопи) и е предаден за сеитба в разсадник „Зелена пролет” в с. Чепинци, Софийско. До момента са отчетени над 400 броя понизи. Младите растения ще бъдат засадени в естествена среда през пролетта на следващата 2011 година.

2. Възстановяване на бяла върба (*Salix alba*) по поречието на р. Струма на територията на ПП Витоша.

Мероприятията се осъществяват като дейност 11 от Проект № 58301-33-453 „Изпълнение на приоритетни дейности от плана за управление на Природен парк Витоша, към Договор № 58301-С-003 за безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Околна среда 2007-2013”, съфинансиран от Европейския фонд за регионално развитие и от Кохезионния фонд на Европейската общност по Приоритетна ос 3 „Опазване на биологичното разнообразие в Република България”

През март 2010 година са събрани резници от *Salix alba*, които са заложени за вкореняване в разсадник "Горски дар", с. Студена, Пернишко.

С помощта на доброволци са залесени 3300 броя фиданки от бяла върба по поречието на река Струма (през април, октомври и ноември). Събитията са публикувани на страницата на ДПП Витоша.

3. Подпомагане на клековата популация на Витоша

В началото на 2010 г. стартира проект „Опазване и възстановяване на 11 Natura 2000 крайречни и влажни местообитания в 10 защитени зони”, LIFE08 NAT/BG/000281”. Част от дейностите по проекта предвиждат и възстановяване на природно местообитание 91D0 (Мочурни гори) на територията на ПП Витоша. За тази цел е заложено залесяване с *Pinus mugo* на територия от 1 ha.

4. Подпомагане на популациите на грабливи птици

- В съвместна дейност със Спасителния център за диви животни към "Зелени Балкани" бяха освободени в природата птици, успешно преминали курс на лечение. Птиците бяха от видовете керкenez и обикновен мишелов и бяха пуснати на свобода в района на хижа Кумата.
- Изпращане на ранени птици от вида Обикновен мишелов *Buteo buteo* в спасителен център за диви животни в Стара загора за лечение.

5. Продължаване на работата по програмата за реинтродукцията на балканската дива коза в ПП Витоша.

✓ Мониторинг

Редовен мониторинг на дивите кози на територията на ПП Витоша бе провеждан през цялата година. С помощта на доброволци и експерти бяха проведени повече от 80 теренни дена в районите, обитавани от козите. При следенето на животните бе използвано радиотелеметрично оборудване, преки наблюдения, както и сведения от хората, работещи в района.

Бяха проведени пролетно и есенно наблюдения, съгласно НСМБР и бяха попълнени съответните стандартни формуляри.

Всички данни, събрани в резултат от мониторинга, бяха обобщени и анализирани с помощта на географски информационни системи.

През месец февруари бяха уловени и транспортирани до територията на ПП Витоша две диви кози. Едно мъжко козле на около една година и една полово зряла женска дива коза. И двете животни са уловени от ДЛС „Извора“. Уловът на диви кози беше подновен през месец октомври 2010 г. на територията на НП Рила.

През 2010 г. се родиха общо 10 броя ярета, 6 извън аклиматизационното ограждение и 4 вътре в ограждението. До този момент от началото на проекта това е най-високата раждаемост за една година. Очаква се прирастът през следващата година отново да бъде голям, поради големия брой полово зрели женски и успешната адаптация към Витошките условия. Още по-окуражаващ е фактът, че по-голямата част от новородените ярета е от козите извън аклиматизационното ограждение (за сравнение през 2009 новородените ярета извън ограждението бяха само 2). Всички новородени оцеляха до месец декември 2010 г. В рамките на календарната година бяха регистрирани два смъртни случая на диви кози.

През месец октомври 2010 г. на свобода в парка, извън аклиматизационното ограждение, беше пусната още една дива коза.

✓ Допълнителни дейности.

- Охрана на района, обитаван от дивите кози – за цялата 2010 г. ДПП Витоша, съвместно с ДЛС „Витошко - Студена”, осигури непрекъсната охрана на района около аклиматизационното ограждение.
- Поддържане на техническата база – оградата на ограждението беше редовно проверявана и всички повреди - своевременно отстранявани. За нуждите на охраната бяха осигурени дърва за огрев. На няколко пъти бяха извършвани ремонтни дейности по пътя, осигуряващ достъп до района.
- Финансиранто за продължаване на работата по програмата за реинтродукция на балканската дива коза през изминалата година беше осигурено от ДПП Витоша, а основната част от средствата идваха в рамките на Проект № 58301-33-453 „Изпълнение на приоритетни дейности от плана за управление на Природен парк Витоша, към Договор № 58301-С-003 за безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма

„Околна среда 2007-2013”, съфинансиран от Европейския фонд за регионално развитие по Приоритетна ос 3 „Опазване на биологичното разнообразие в Република България”. Дейностите, свързани с дивата коза, включват улов и транспорт на диви кози до територията на ПП Витоша, закупуване на материали и оборудване за улов и мониторинг, както и разработване на наръчник за работа с доброволци при наблюдение на процеса на възстановяване и аклиматизация на дивата коза.

6. *Подпомагане на Агролеспроект ЕООД при разработването на ЛУП на ДГС София, касаещ ПП Витоша.*
7. *Подготвителни срещи, изготвяне на задания и проверки на терен относно изготвянето на проекти за СОЗ на водохващания и облагородяването на пещера Духлата по линия на ОПОС.*

V. КОНТРОЛНИ ДЕЙНОСТИ

1. Редовни проверки на терен и разследване на незаконосъобразни дейности в ПП Витоша:

Участие в контролни проверки по сигнали и жалби, относно законосъобразността на ползването на природните ресурси в ПП Витоша в туристическите зони Алеко, Ветровала и Офелиите, над населените места Бояна, Симеоново, Желзница, Бистрица, Ярлово, Боснек, Кладница и местностите Златните мостове и м. Дендрариума.

2. Подпомагане на разследващите органи относно разследването на незаконни дейности в ПП Витоша (строителство в района на Алеко, кв. Драгалевци и др.).

3. Изготвяне на сигнали, жалби, съгласувателни писма, становища и др. по повод нарушения, проекти и планове, свързани с ползването на природните ресурси в ПП Витоша.

4. Проверки по документи и съгласуване на план-извлечения в ДГФ в ПП Витоша на ДЛС Витошко-Студена и ДГС София.

5. Организиране на работна среща с РДГ-София, ДГС-София и СД „ПБС“-София, относно противопожарните изисквания на територията на ПП Витоша..